

อำนาจชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
ตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ
Community Power and People's Participation in Tourism
Management according to the Way of Life of the Community in
Bueng Lahan Area, Chaturat District, Chaiyaphum Province

ไพฑูรย์ มาเมือง

Phaitoon Mamuang

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Lecturer from the Faculty of Political Science

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiyaphum Buddhist College

Corresponding Author E-mail: phaitoonood63@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาอำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ และ 3) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างอำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$)

ได้รับบทความ: 7 เมษายน 2566; แก้ไขบทความ: 25 เมษายน 2566; ตอรับตีพิมพ์: 26 เมษายน 2566

Received: April 7, 2023; Revised: April 25, 2023; Accepted: April 26, 2023

2. อำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ คือ การจัดการจัดสรรพื้นที่ใช้ในการลงเรือเพื่อชมทุ่งบัวแดง เก็บค่าลงเรือชมบัวแดง เก็บค่าชมสะพานไม้ มีการจัดการข่มจำหน่ายสินค้าของสมาชิกกลุ่มการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันในชุมชน

3. แนวทางการเสริมสร้างอำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและพื้นที่ การสร้างอัตลักษณ์ชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมให้เกิดการสร้างภาคีเครือข่ายชุมชน ส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจแหล่งท่องเที่ยวในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม

คำสำคัญ: อำนาจชุมชน, การมีส่วนร่วม, การจัดการแหล่งท่องเที่ยว

Abstract

The purpose of this research were: 1) to study public opinions towards the process. 2) a study of community power in managing community-based tourist attractions in Bueng Lahan, Chatturat District, Chaiyaphum Province, and 3) a study of the approaches for enhancing community power in managing community-based tourist attractions in Bueng Lahan, Chattra District, Chaiyaphum Province. It is an integrated research method. between quantitative and qualitative research There are research tools which are questionnaires and interview forms. There was a sample group of 400 people at a level of error of 0.05 and random sampling was convenient. and the target group of 30 people from a specific selection Data were analyzed using statistics, percentage, mean, and standard deviation. and content analysis

The research results found that:

1. The level of people's opinions towards the process of public participation in the management of tourist attractions according to the community way in Bueng Lahan District, Chatturat District, Chaiyaphum Province. Bueng Lahan was at a high level ($\bar{x} = 4.42$). was at a high level ($\bar{x} = 4.41$). in the management of Bueng Lahan tourist attractions at a high level ($\bar{x} = 4.39$)

2. Community power in managing tourist attractions according to the community way of life in Bueng Lahan, Chatturat District, Chaiyaphum Province,

is the management of allocating space for boarding boats to see the red lotus field. Collect the fee for getting on the boat to see Bua Daeng. collecting fees to see the wooden bridge The kiosks for the members of the environmental management group are organized together in the community.

3. Guidelines for enhancing community power in managing tourist attractions according to the community way of life in Bueng Lahan, Chatturat District, Chaiyaphum Province, namely the enhancement of community and area potential. Creation of community identity in tourist attraction management Promotion of public participation process Promoting the creation of community networks Promote tourist attraction enterprises in setting up a learning center for conservation tourism and the application of Saraniyadhamma principles.

Keywords: Community Power, Participation, Tourist Attraction Management

1. บทนำ

แนวนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมตามบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ ปี 2540 หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (มาตรา 282) โดยที่ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิ์ได้รับการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 283) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ(มาตรา 284) (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540) นอกจากนั้น ความต่อเนื่องในการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามบทบัญญัติฉบับรัฐธรรมนูญ ปี 50 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ (มาตรา 281) รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริม

และสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะ ได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ อัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง (มาตรา 283) และนอกจากนั้น ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ทราบก่อนการกระทำเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550)

การเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นยังคงเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น อันเนื่องมาจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จะเป็นผู้ทราบปัญหาและความต้องการของตนมากที่สุด และจะสามารถสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด เช่นเดียวกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ปี 2560 ฉบับปัจจุบัน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 250) นอกจากนี้ยังคงมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในการดำเนินงานนั้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย (มาตรา 253) (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560)

ซึ่งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการท้องถิ่นตามแนวนโยบายการกระจายอำนาจนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งตามหลักการปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใดนั้น ควรคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐาน ศักยภาพชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งชุมชนแต่ละแห่งย่อมมีบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกันไป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาในพื้นที่บึงละหาน อำเภอจัตุรัส

จังหวัดชัยภูมิ ปัจจุบันบึงละหานได้ถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดชัยภูมิ โดยประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บึงละหาน อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้มีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง อำนาจชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้ทราบถึงอำนาจชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ และผลการวิจัยสามารถเป็นข้อมูลในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นของผู้สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางศึกษาค้นคว้าต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาอำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างอำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

- 1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 383,882 คน จาก 383,882 ครัวเรือน
- 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ เป็นผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)
- 3) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย (1) กลุ่มตัวแทนหน่วยงานราชการ รวม 10 คน (2) กลุ่มตัวแทนท้องถิ่นและท้องที่ รวม 10 คนและ (3) กลุ่มตัวแทนชุมชนและตัวแทนกลุ่มในท้องที่ รวม 10 คน

3.2 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 อำนาจชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ และตอนที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างอำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) และ 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ตลอดจน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Documents Research) เช่น หนังสือเอกสารวิชาการ งานวิจัย เป็นต้น

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อำนาจชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 219 คน (ร้อยละ 54.80) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 179 คน (ร้อยละ 44.80) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 179 คน (ร้อยละ 44.80)

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 194 คน (ร้อยละ 48.50) และส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 156 คน (ร้อยละ 39.00)

2) ความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ มีระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เรียงลำดับมากไปหาน้อย 10 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{x} = 4.42$) 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{x} = 4.41$) 3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{x} = 4.39$) 4) ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{x} = 4.31$) 5) ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{x} = 4.16$) 6) ประชาชนเข้าร่วมในการประเมินความพึงพอใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{x} = 4.03$) 7) ประชาชนประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{x} = 3.99$) 8) ประชาชนได้เข้าร่วมในการติดตามการดำเนินงานในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{x} = 3.90$) 9) ประชาชนได้เข้าร่วมในการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.83$) 10. ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{x} = 3.81$)

4.2 อำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

1) อำนาจในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่

ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่มีผู้คนอพยพมาจากถิ่นอื่น เริ่มมาทำการประมงหาปลาเป็นอาชีพ เพราะบริเวณแห่งนี้เป็นที่ที่เป็นบึงขนาดใหญ่ มีสัตว์น้ำ ปู ปลา เยอะมาก มีทั้งนกหลายชนิดมาอาศัยอยู่และเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่ผู้คนทำมาหากินในบริเวณบึงละหาน ต่อมามีการรวมกลุ่มคนในบริเวณที่มาอาศัยอยู่นี้เกิดเป็นชุมชน แต่ละครอบครัวก็จะมีเรือที่ใช้ในการหาปลา และสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงชีพ ซึ่งบริเวณนี้จะมีบัวแดงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ จึงเป็นธรรมชาติที่สวยงาม ทำให้เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจึงได้มีการริเริ่มให้มีการบริการนำนักท่องเที่ยวลงเรือเพื่อชมทุ่งบัวแดงและชมนกตามเส้นทางธรรมชาติ และเกิดการเรียกชุมชนนี้ว่า “ชุมชนเรือ” มีการจัดการพื้นที่ร่วมกันและใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้น ชุมชนแห่งนี้มีบริบทพื้นที่หรือศักยภาพในพื้นที่อันจะทำให้เอื้อประโยชน์ในการที่

ชุมชนจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยสามารถพึ่งพาตนเองตามศักยภาพพื้นที่ของตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและเกิดความเป็น “เจ้าของชุมชน” และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้โดยการจัดการตนเองของชุมชน ดังเช่น การจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนคุ้มโนนหัวช้าง บ้านมะเหลื่อ หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านกอก อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ที่เรียกตนเองว่า “ชุมชนเรือ”

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดสรรการใช้ทรัพยากร

มีการจัดตั้งกลุ่มรูปแบบของคณะกรรมการจากคนในชุมชน เพื่อดำเนินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน ชุมชนโนนหัวช้าง จะมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน มีการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน มีการจัดมุมต่าง ๆ สถานที่เพื่อบริการนักท่องเที่ยว

3) รูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชน

แหล่งท่องเที่ยวทุ่งบัวแดง จะมีศูนย์อำนวยการเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว จะมีการจัดให้นักท่องเที่ยวลงเรือชมทุ่งบัวแดง มีการจัดลำดับการให้บริการให้กับนักท่องเที่ยว ในการลงเรือชมทุ่งดอกบัวแดงและจะกำหนดเส้นทางในการชมทุ่งบัวแดงตามจุดเส้นทางที่กำหนดไว้ จะกำหนดราคาให้กับนักท่องเที่ยวทั้งแบบเดี่ยวหรือเป็นหมู่คณะ ซึ่งคนในชุมชนจะสับเปลี่ยนหมุนเวียนประจำวันเพื่อมาบริการนักท่องเที่ยวเป็นรายได้ให้แก่คนในชุมชน และมีการจัดสรรรายได้เพื่อใช้ในการบำรุง ดูแล รักษา สถานที่ท่องเที่ยว เช่น ค่าทำความสะอาด ค่าไฟ ค่าน้ำ ค่าซ่อมแซมวัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น นักท่องเที่ยวที่จะลงเรือจะมีอัตราการเก็บค่าบริการ ถ้า 1-2 คน รอบละ 100 บาท ถ้า 3 คนขึ้นไปคนละ 50 บาท (เวลา 30 นาที) ค่าเหมาชมทุ่งบัวแดง 500 บาท (เวลา 2 ชั่วโมง) และมีอัตราสำหรับเด็ก 10 บาท การจัดทำซุ้มประตูเพื่อลงสะพานไม้ชมทุ่งบัวแดง มีความยาวประมาณ 430 เมตร มีค่าบริการลงสะพานไม้ คนละ 10 บาท จัดสถานที่บริเวณจุดต่าง ๆ เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพ มีการจัดทำซุ้มจำหน่ายสินค้า เช่น อาหาร น้ำดื่ม เป็นต้น มีการจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ภายในชุมชน ประกอบด้วย กลุ่มจักสาน กลุ่มทำขนมข้าวเกรียบ กลุ่มผู้ปลูกหอมแดง กลุ่มผู้ปลูกกระเทียม กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ กลุ่มผู้ผลิตชา กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มแปรรูปปลา กลุ่มขนมนางเล็ด กลุ่มเรือหาปลา ดังนั้น รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน มีดังนี้

(1) มีศูนย์อำนวยการเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว โดยชุมชนจะมีคนมาประจำจุดต่าง ๆ และสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันในแต่ละวัน

(2) มีการจัดให้นักท่องเที่ยวลงเรือชมทุ่งบัวแดง โดยการจัดลำดับการให้บริการให้กับนักท่องเที่ยว ในการลงเรือชมทุ่งดอกบัวแดงและจะกำหนดเส้นทางธรรมชาติในการชมทุ่งบัวแดงตามจุดเส้นทางที่กำหนดไว้ จะกำหนดราคาให้กับนักท่องเที่ยวทั้งแบบเดี่ยวหรือเป็นหมู่ โดยเก็บค่าบริการจากนักท่องเที่ยวที่จะลงเรือจะมีอัตราการเก็บ

ค่าบริการ ถ้า 1-2 คน รอบละ 100 บาท ถ้า 3 คนขึ้นไปคนละ 50 บาท (เวลา 30 นาที)
ค่าเหมาชมทุ่งบัวแดง 500 บาท (เวลา 2 ชั่วโมง) และมีอัตราสำหรับเด็ก 10 บาท

(3) มีการจัดให้นักท่องเที่ยวลงเรือชมนกชนิดต่างๆที่อาศัยในบึงละหาน
ในเวลาใกล้รุ่งซึ่งจะมีนกออกหากินในบริเวณพงหญ้าในบึงละหาน ตามเส้นทางธรรมชาติ

(4) มีการจัดทำซุ้มประตูเพื่อลงสะพานไม้เดินชมทุ่งบัวแดง ที่มีความยาว
ของสะพาน ประมาณ 430 เมตร มีการเก็บค่าบริการลงสะพานไม้ คนละ 10 บาท

(5) มีการจัดทำซุ้มจำหน่ายสินค้า เช่น อาหาร น้ำดื่ม เป็นต้น

(6) มีการจัดสถานที่บริเวณจุดต่าง ๆ เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวได้
ถ่ายภาพ

(7) มีการจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ภายใน
ชุมชนประกอบด้วย กลุ่มจักสาน กลุ่มทำขนมข้าวเกรียบ กลุ่มผู้ปลูกหอมแดง กลุ่มผู้ปลูก
กระเทียม กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ กลุ่มผู้ผลิตชา กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มแปรรูปปลา กลุ่มขนมนางเล็ด
กลุ่มเรือหาปลา

4) การจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันในชุมชน

ปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวทุ่งบัวแดงจะมีปัญหาเกี่ยวกับวัชพืชและจอกแหน
ชนิดต่าง ๆ ขึ้นปกคลุมบริเวณภายในบึงละหานทำให้ดอกบัวแดงไม่สามารถผุดขึ้นได้
ซึ่งชุมชนจะมีการนำแรงงานจากคนในชุมชนช่วยกันนำวัชพืชต่าง ๆ ออกจากบึงละหานและ
นำไปทำปุ๋ยอินทรีย์ โดยใช้เรือพายเก็บขนขึ้นไปที่ที่เตรียม นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการ
ตื่นเงินของแหล่งน้ำจึงมีการช่วยกันกำจัดวัชพืชโดยทาง อบต.ร่วมกับทางชุมชนในการ
ช่วยกันกำจัดวัชพืชด้วย

**4.3 แนวทางการเสริมสร้างอำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถี
ชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ**

1) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและพื้นที่

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปที่มีคนสนใจเข้ามาท่องเที่ยวขึ้นเกิดจากการที่บึงละหาน
มีจุดสำหรับท่องเที่ยว คือ ทุ่งดอกบัวแดงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมีระบบนิเวศน์ที่มี
ความอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์นานาชนิด รวมทั้งนกหลากหลายสายพันธุ์ที่อาศัยหากินในบริเวณ
บึงละหาน เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดศักยภาพทางพื้นที่ จึงทำให้มีหน่วยงานต่าง ๆ
เข้ามาเพื่อหาข้อมูลและชมความสวยงามของธรรมชาติ รวมทั้งมีการร่วมกันก่อสร้าง
“สะพานไม้ชมทุ่งบัวแดง” ตามแนวคิดของผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้สามารถเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวชมธรรมชาติและรักษาระบบนิเวศน์ ก่อให้เกิดรายได้ภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น

2) การสร้างอัตลักษณ์ชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวจะมีการสร้างอัตลักษณ์ให้
แหล่งท่องเที่ยวมีความโดดเด่นเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับแหล่งท่องเที่ยวทุ่งบัวแดงก็จะมี

สร้างอัตลักษณ์เป็นที่รู้จัก โดยมีจุดบริการนักท่องเที่ยวสามารถลงล่องเรือชมทุ่งดอกบัวแดง อีกทั้งยังมีการก่อสร้างสะพานไม้ที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสร้างจุดเช็คอินเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีมุมต่าง ๆ ในการถ่ายภาพในสถานที่ท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีการสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

3) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การให้ความร่วมมือกันในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ชุมชนใช้ประโยชน์ร่วมกันจึงต้องมีการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เริ่มตั้งแต่ร่วมวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การร่วมกันดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดเวรกันเก็บค่าบริการ การจัดคิวเรือเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว การนำสินค้าประเภทต่างๆ เพื่อจำหน่ายโดยการจัดทำชุมชนเป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดสรรผลประโยชน์ทั้งจากรายได้ที่เกิดขึ้น การจัดสรรงบประมาณในการบำรุง รักษา ดูแลแหล่งท่องเที่ยว และมีช่องทางให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

4) การส่งเสริมให้เกิดการสร้างภาคีเครือข่ายชุมชน

การสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะส่งผลดีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีความเข้มแข็ง ร่วมกันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ หน่วยงานราชการทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน รวมถึงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งจะทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในหลากหลายช่องทาง เป็นช่องทางให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่มาจากหลากหลายพื้นที่ นอกจากนั้นยังมีการรวมกลุ่มกันของกลุ่มอาชีพต่างๆ ซึ่งจะสามารถนำผลิตภัณฑ์ในชุมชนมาจำหน่ายสินค้า และรวมถึงการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานทุกระดับ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและเกิดการประสานกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ เกิดเป็นภาคีเครือข่ายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน

5) ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แหล่งท่องเที่ยวนี้เป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไปและนักท่องเที่ยวในการเข้าชมธรรมชาติ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวสะพานไม้ทุ่งบัวแดง ล่องเรือชมทุ่งดอกบัวแดงและการดูนกนานาชนิด จึงควรมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้แหล่งท่องเที่ยว โดยจัดทำเป็นศูนย์เรียนรู้ โดยมีวิทยากรประจำศูนย์เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ การทำเป็นแผนที่กำหนดเส้นทางล่องเรือชมทุ่งดอกบัวแดง มีการจัดอบรมการดูนก มีการสำรวจนกนานาชนิด และมีภาพนกชนิดต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาข้อมูล มีวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

เช่น เรือกู้ชีพ เสื้อชูชีพ ร่มกันแดด มีจุดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์จากชุมชน มีการตั้งเว็บเพจ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลทางออนไลน์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

6) การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมเป็นแนวทางในการเสริมสร้างอำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงานหรือกิจกรรมด้านต่าง ๆ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือกันดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆด้วยความเสียสละและทุ่มเทในการทำงาน เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน มีการชี้แจง แนะนำให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มต่าง ๆ มีการรายงานผลการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะงบประมาณในการบริหารจัดการ มีการดำเนินงานที่มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว คนในชุมชนมีอัธยาศัยไมตรีทั้งต่อคนในชุมชนเองและบุคคลภายนอก และมีการประสานงานที่ดีระหว่างชุมชน การจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างยุติธรรม มีการดำเนินงานที่โปร่งใสและมีการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก การรักษากฎระเบียบ กติกาในการอยู่ร่วมกัน มีความเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการวางตัวให้เหมาะสมถูกกาลเทศะ รู้หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การปรึกษาหารือกันในการดำเนินงาน อยู่เสมอ ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสันติวิธีร่วมกัน และร่วมกันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง อำนาจชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ นั้น ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เรียงลำดับมากไปหาน้อย 10 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{X} = 4.42$) 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{X} = 4.41$) 3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทาง ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{X} = 4.39$) 4) ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการดำเนิน

กิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{X} = 4.31$) 5) ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{X} = 4.16$) 6) ประชาชนเข้าร่วมในการประเมินความพึงพอใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{X} = 4.03$) 7) ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{X} = 3.99$) 8) ประชาชนได้เข้าร่วมในการติดตามการดำเนินงานในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{X} = 3.90$) 9) ประชาชนได้เข้าร่วมในการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.83$) 10) ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ($\bar{X} = 3.81$) จะเห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของพระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล (พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, 2556: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษากระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมขององค์กรชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ประกอบด้วยการศึกษาถึงกระบวนการจัดการการมีส่วนร่วมและเสนอแนวทางการจัดการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของวัฒนธรรมองค์กรชุมชนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากระบวนการจัดการในองค์กรชุมชน คือ การมีส่วนร่วมในการทำงาน การยึดมั่นในอุดมการณ์ การวางแผนการทำงาน การเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะการมีส่วนร่วมได้แก่ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้จากประสบการณ์กับกลุ่ม ต่าง ๆ รวมทั้งร่วมกันหาทางออกในการจัดการกับปัญหาด้วยความเข้าใจในระบบนิเวศ แนวทางพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรชุมชนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานีคือ การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มศักยภาพสมาชิกในองค์กรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภายในองค์กรการเรียนรู้และการเปิดรับวัฒนธรรมองค์กรการเสริมแรงพฤติกรรมซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัดอุบลราชธานีได้อย่างยั่งยืนสืบไป

5.2 อำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิชุมชน นั้นจะเห็นได้ว่า ชุมชนมีการบริหารจัดการในรูปแบบของการบูรณาการอย่างหลากหลาย ได้แก่ มีศูนย์อำนวยการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว โดยชุมชนจะมีคนมาประจำจุดต่าง ๆ และสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันในแต่ละวัน มีการจัดให้นักท่องเที่ยวลองเรือชมทุ่งบัวแดง มีการจัดสถานที่บริเวณจุดต่าง ๆ เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพ มีการจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรบถ ฤทธิ์เต็ม ได้ศึกษา เรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและความพึงพอใจของการท่องเที่ยววัดในจังหวัดเชียงใหม่ และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในวัดในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า จากผลการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในวัดสรุปได้ดังนี้ 1) การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดทำผังการใช้สอยพื้นที่ของวัด

การจัดทำแผนพัฒนาวัดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และการจัดทำแผนพัฒนาฟื้นฟูโบราณสถานหรือวัดร้าง 2) การจัดการระบบสื่อความหมาย ได้แก่ การจัดทำข้อมูลและฐานข้อมูลของวัดในระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัดในวันสำคัญหรือเทศกาลสำคัญ 3) การจัดการบุคลากรการท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรของวัดในด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาจริยธรรมการท่องเที่ยวในวัด จังหวัดชัยภูมิ

5.3 แนวทางการเสริมสร้างอำนาจชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ จะเห็นได้ว่า การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตบึงละหาน ส่วนสำคัญประการหนึ่งเกิดขึ้นจากการที่ชุมชนมีการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและพื้นที่ การสร้างอัตลักษณ์ชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมให้เกิดการสร้างภาคีเครือข่ายชุมชน ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการส่งเสริมในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาช่วยให้คำแนะนำ เพื่อให้การบริหารกลุ่มมีประสิทธิภาพและเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งมากขึ้น
2. ควรมีการสนับสนุนกลุ่มอาชีพของประชาชน เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้ประชาชนเพิ่มรายได้มากขึ้น
3. ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำรวจข้อมูลชนิดต่าง ๆ เพื่อจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ เนื่องจากยังมีชนิดต่าง ๆ ในบริเวณบึงละหานและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
4. ควรมีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง เช่น เรือกู้ภัย เสื้อชูชีพ เป็นต้น เพื่อดูแลทางด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น
5. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการการท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำป้ายและแผนผังบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวที่มาเกิดความสะดวกในการเข้าชมมากขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ
2. ควรมีการวิจัย เรื่อง ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างภาครัฐกับชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนในเขตบึงละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล. (2556). ศึกษากระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
วัฒนธรรมขององค์กรชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี. **รายงานการวิจัย**.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.
- ภัชรบถ ฤทธิ์เต็ม. (2550). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัด.
รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. (2540, 11 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**.
เล่ม 114 ตอนที่ 55ก, 73.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. (2550, 24 สิงหาคม) **ราชกิจจานุเบกษา**.
เล่ม 124 ตอนที่ 47ก, 112-113.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**.
เล่ม 134 ตอนที่ 40ก, 74-75.